

VAELA KÜLASELTS

Vaela Külaseltsi arengu kokkulepe aastani 2027

1. Saateks

MTÜ Vaela Külaselts on Harjumaal Kiili valla Vaela küla aktiivseid elanikke ühendav organisatsioon, mille põhikirjajärgseks eesmärgiks on küla arendamisele kaasa aitamine. Külaseltsi tegevus ei hõlma tervet Vaela küla, mis on viimaste aastate jooksul hüppeliselt kasvanud¹, vaid osa sellest. Peamiselt tegutseb selts Kuuse tee, Lepiku tee, Kadaka tee ja Lageda tee piirkonnas², kust on ka alguse saanud.

Kuigi tegutsetakse Vaela arengu huvides, ei esinda selts küla kogu elanikkonda. Esmajoones seisab selts hea oma liikmeskonna eest, arvestades seejuures teiste asumite elanikega. Seltsi tegevust koordineerib kitsamalt juhatuse ja laiemalt mõttekoda. Viimase näol on tegemist paarikümneliikmelise aktiiviga.

Arengu kokkuleppe ajaline horisont on järgmised viis aastat. Seejuures käsitletakse eraldi seltsi ja küla kui terviku arengut.

Kokkuleppe aluseks on 2022. a veebruaris küla elanike seas läbi viidud lühike veebipõhine küsitlus ja seltsi mõttekoja arutelud.

Vaela, 2. mai 2022

---

¹ Seisuga 1.01.2022 elas rahvastikuregistri andmetel Vaela külas 649 inimest. Viis aastat tagasi (2017) oli elanike arv 445 (kasv 204 inimest).

² <https://xgis.maaamet.ee/xgis2/page/link/9nDJCNSu> (kõnekeeles Oti ja Lageda asumid)

2. SWOT-analüüs

SWOT-analüüs on koostatud kahes vaates:

1. Selts - analüüs kajastab organisatsiooni praegust olukorda
2. Küla - analüüs kajastab Vaela küla kui terviku praegust olukorda

2.1. Selts kui organisatsioon

Tugevused	Nõrkused
<ul style="list-style-type: none"> • Seltsil on kogemustega motiveeritud eestvedajad • Seltsi tegevus on olnud järjepidev (13 aastat), ette on näidata pikk nimekiri ellu viidud projektidest • Seltsil on välja kujunenud identiteet ja traditsioonid • Koostöö vallavalitsusega on hea, selts on esindatud volikogu igas komisjonis • Tegevuseks vajalik taristu on olemas (koostöökeskus, külaplats, mänguväljakud, metsarada³ jne)	<ul style="list-style-type: none"> • Seltsi eestvedajate seltskond on suhteliselt väikesearvuline, uusi aktiviste lisandub visalt • Seltsi mandaat on üheselt kokku leppimata (mida tehakse ja keda esindatakse), mis mõjutab omakorda identiteeti • Kommunikatsioon on ebaregulaarne, sh kodulehe uuendamine, sõnumid <i>Facebook'is</i>⁴ • Seltsi rahastamine on ebaregulaarne, omatulusid (liikmemaks) on vähe • Ametlikud protsessid (liikmete andmebaas, otsuste vastuvõtmine, dokumenteerimine) on korrastamata
Võimalused	Ohud
<ul style="list-style-type: none"> • Euroopa Liidu ja siseriiklikud, sh omavalitsuse toetused - alus arendusprojektide elluviimisele • Teiste aktiivgruppide tekkimine Vaela külas - koostööpartnerite võrgustiku laienemine • Külaelanike arvu kasv - uued aktivistid külla elama asunud inimeste näol	<ul style="list-style-type: none"> • Toetuste vähenemine või kadumine pärsib oluliselt seltsi arendustegevust • Konfliktide tekkimine huvigruppide vahel külasiseselt (näiteks seoses erinevate nägemustega küla arengutest) ja väljaspool • Vallavalitsus lakkab külaselts(e) toetamast ega näe neid oluliste sotsiaalpartneritena

³ Asub Mõisaküla, mitte Vaela küla territooriumil.

⁴ Siin ei ole silmas peetud küla infolehte, mis on regulaarselt ilmunud aastast 2013.

2.2. Küla kui tervik

Tugevused	Nõrkused
<ul style="list-style-type: none"> • Asukoht - ligipääs on tagatud igas suunas (nii Tallinna kui muude Eesti keskuste suunas) • Metsa ja Vaela raba olemasolu - rekreatiivala, müratõke, elurikkuse hoidja jms • Ruumiline areng on enam-vähem teada, planeeringud on kehtestatud • Elukohast hoolivad elanikud • Suurte saastetekitajate puudumine • Üldiselt on taristu korras (kergliiklusteed, tänavavalgustus) • Spordimisvõimalused on head (valgustatud metsarada, välijõusaal, mänguväljakud, palliväljakud) • Elanikkond on küllaltki homogeenne, s.o huvid ja probleemid on sarnased (suur ühisosa) 	<ul style="list-style-type: none"> • Asukoht põhjustab ülerahvastatust • Küla asumid ei ole omavahel hästi ühendatud, liikumine on raskendatud ja ebaloogiline, puudub ühine keskus • Osaliselt on kehtestatud planeeringud kehvad (näiteks elamualad selleks ebasobivates kohtades, asumite vähene ühendatavus) • Kohapealseid teenuseid ja töökohti on vähe, küla on pigem magala staatuses • Kohati ei ole küla heakorrastatud - sissesõit on kole, mõned ehitised on lõpetamata, siin-seal esineb pinnasekuhjasid, kõrghaljastust ei ole piisavalt • Osa taristust (näiteks kergliiklusteed, enne 2010. a rajatud tänavad) hakkab amortiseeruma • Küla ei ole terviklikult kaetud kiire internetiühendusega • Jäätmemajandus on üldiselt nõrk - mahuteid ei ole piisavalt, olemasolevad paiknevad sissesõitudel, elanikkond ei käitu reeglina keskkonnateadlikult • Magistraalliikluse lähedus tekitab müra • Tsiviilkaitse võimalused puuduvad (veevarud, elektri varutoide, varjumine hädaolukorra puhul)
Võimalused	Ohud
<ul style="list-style-type: none"> • Erasektori poolt tehtavad arendused nii külas kui selle ümbruses laiendavad kohapealseid võimalusi - teenus-ärimajad, spaa-ujula jms • Vaela lasteaia rajamine suurendab vaba aja veetmise võimalusi 	<ul style="list-style-type: none"> • Ebasobiv kinnisvaraarendus, näiteks mürarikas tootmine Vaela tee piirkonnas, Maxima logistikakeskuse taga, elamuarendus Vaela raba territooriumil (elamud ei sobi sohu) • Keemiareostuse oht, mis tuleneb ammoniaagist Maxima logistikakeskuses • Liikluskoormuse järk-järguline suurenemine - Vaela tee on juba praegu liiga väikese läbilaskevõimega • Küla ümbruskond võib muutuda ebameeldivaks seoses kaevandustegevuse ja metsade raiega

3. Seltsi ja küla tulevikuvaade

3.1. Selts aastal 2027

Vaela Külaselts on aastal 2027 uute algatuste initsiaator kogukonnas, toimides ühtlasi omavalitsuse usaldusväärse käepikendusena eelkõige kultuuri ja spordi valdkonnas. Seltsil on suutlikkus esindada kohalikke huve omavalitsuse tasandil.

Seltsi tegevust iseloomustab korras asjaajamine ja kõrge projektivõimekus. Välja kujunenud traditsioonilised sündmused on elujõulised. Aktiivgrupp on laiapõhjaline, võimaldades tegeleda mitmesuguste teemadega.

3.2. Küla aastal 2027

Vaela küla on aastal 2027 koht, kus on meeldiv elada. Siin on puhas, turvaline ja roheline⁵ keskkond. Mitmesugused aktiivse tegevuse võimalused soosivad tervislikke eluviise. Külla või selle lähiümbruses on lisandunud erateenuseid, nii et alati ei ole tarvis Tallinnasse sõita.

4. Peamised tegevussuunad

Külaseltsi tegevussuunad jagunevad kaheks, millest esimene on seotud seltsi kui organisatsiooni ja teine küla arenguga. Viimane jaguneb omakorda kaheks - tegevused, mille elluviimise eest seisab hea selts, ja tegevused, mille elluviimine on eelkõige omavalitsuse ülesanne. Nende elluviimiseks kasutab selts "nügimistaktikat".

4.1. Selts

- Traditsioonide hoidmine ja edasi arendamine - talgud, Vaela küla päev, Vaela jõuluõhtu
- Seltsi mandaadi täpsustamine ja kommuniqueerimine
- Koostöö edendamine teiste organisatsioonidega Kiili vallas ja lähiümbruses, sh Vaela Spordiselts, Vaela Külakoda jt
- Küla esindatuse tagamine organisatsioonides, nt vallavolikogu, kohalik LEADER-tegevusgrupp, Kiili Külade Ümarlaud jt
- Teiste Vaela küla territooriumil tegutsevate seltside nõustamine⁶
- Kontaktide loomine küla teiste asumitega (Astelpaju tee piirkond, Kesk-Vaela piirkond)

⁵ Mitte ainult haljastuse, vaid ka elanike suhtumise poolest.

⁶ Teadaolevalt teisi seltse praegu külas ei tegutse. Vaela Külaseltsi vaates on soovitatav, et küla ühtlase arengu tagamiseks tegutseksid aktiivgrupid ka teistes asumites.

- Kontrollimehhanismi tagamine seoses probleemkohtadega külas ja/või vallas⁷
- Organisatsiooni arendamine:
  - Dokumentatsiooni korrastamine (liikmete andmebaas, otsused jms)
  - Kommunikatsiooni parandamine (koduleht, külaleht, Facebook)
  - Iga-aastase kindla sissetuleku kindlustamine (liikmemaks, annetused)
  - Liikmeskonna kasvatamine, aktiivgrupi laiendamine

4.2. Küla

- Elluviimise eest seisab esmajoones hea selts:
  - Külaplatsi edasine arendamine (väljakud, lava-ala laiendamine, haljastus, konteineri juurdeehitus)
  - Koolibussile peatuse arendamine Lageda tee ja Väljamäe tee ristile⁸
  - Vaba aja veetmise taristu arendusprojektide elluviimine vastavalt (projekti)võimalustele (spordiväljakud, mänguväljakud jms)
  - Info vahendamine teenuste pakkumise kohta (ehitus, remont, haljastus jms)
- Elluviimist omavalitsuse poolt "nügib" selts:
  - Prügimajanduse kordategemine
  - Küla sissesõidu korda tegemine
  - Peetri tee 7 haljastuse arendamine (kõrghaljastus, teerajad, hekid)
  - Kergteede parendamine (Väljamäe teega piirnev tee, samuti väike lõik asfalteerimata osa, tee valli ees)
  - Erateenuste arendamine (nt teenusmaja)
  - Küla asumite ühendamise kergteedega
  - Üldise heakorra parandamine (taastustööd, maastikukujundus)
  - Avalike elektriautode laadimispunktide loomine
  - Veeressursi otstarbekam ära kasutamine (sademevesi)

---

⁷ Selts juhib aeg-ajal vallavalitsuse või kogukonna tähelepanu mitmesugustele probleemkohtadele. Tihtipeale aga ei kontrollita, kas ja millised on olnud lahendused.

⁸ Tehtud 2022. a suvel